

Pavasārī Latvijā nodibināta biedrība "Ū vitamīns", kas rūpējas, lai visiem tik nepieciešamais dzeramais ūdens būtu pieejams visur un bez maksas.

Lasītāji, iespējams, kādā vietā būs pamanījuši plakātu "Ū vitamīns", kas apvieno domu-biedrus no kafejnīcām un restorāniem visā Latvijā, bet biedrības dibinātāji ir galvaspilsētas kafejnīca "Innocent". Ir gan norādīts, ka kafejnīcā var iegādāties arī ūdeni no Alpiem vai gāzētu ūdeni, taču tīru dzeramo ūdeni pasniedz bez maksas. "Innocent" aicina arī citas sabiedriskās ēdināšanas vietas rīkoties līdzīgi.

"Esam pārbaudījuši – tas nerada zaudējumus uzņēmumiem. Bet, nodrošinot iespēju dabūt bezmaksas dzeramo ūdeni, mēs izrādām cieņu saviem viesiem

Ū vitamīns

un rūpes par tiem, kuri nevar atļauties ūdeni iegādāties. Turklāt samazinās arī plastmasas daudzums, kas nonāk dabā – ja nav jāpērk mazās pudelītes, bet var ienākt kafejnīcā un palūgt glāzi ūdens, kāpēc to nedarīt," norāda akcijas iniciatori.

Viņu mājaslapā, kur atrodamas vietas, kurās dzeramo ūdeni var dabūt bez maksas, no Cēsīm minēta tikai mākslas telpa "Mala". Tās pārstāve Kristīne Auniņa stāsta, ka viņiem pat nav bijis vajadzīgs nekāds plakāts par dalību akcijā, jo "Malā" ūdens vienmēr pasniegts bez maksas: "Iesaistījāmie tikai tāpēc, lai atbalstītu šo kustību. Cilvēki, kuri prasa ūdeni, dažkārt ir izbrīnīti, ka tas ir par brīvu. Ārzemnieki ik pa laikam pajautā par ūdens izcelsmi, kad pasakām, ka no krāna, visi to uztver normāli. Varbūt vien kādi pāris ārzemju tūristi atteikušies no šī ūdens, iespējams,

viņiem ir kāda slikta pieredze vai vienkārši neuzticība.

Mūsaprāt, tā ir tikai normāla parādība, ja ūdeni kafejnīcās varētu saņemt arī bez maksas. Ik pa laikam ienāk arī kāds klients, lai tikai padzertos, bet mēs jau tāpat parunājam, viņš iegriežas atkal, lai izvēlētos ko no mūsu piedāvājuma. Tā radām labās attiecības ar klientiem."

Kristīne stāsta, ka pati ikdienā lieto tikai Cēsu krāna ūdeni, pie tā esot tā pierasts, ka, aizbraucot citur, uzreiz sajūtot atšķirību.

Uzņēmumā "Vinda" stāsta, ka viņu darbinieki iegriezušies Cēsu kafejnīcās, lai akcijā "Ū vitamīns" rosinātu apmeklētājiem piedāvāt bezmaksas ūdeni no krāna. Visas to uztvērušas pozitīvi, izņemot vienu, kurā teikts, ka netic krāna ūdens kvalitātei, tāpēc akcijā neiesaistīsies. Taču pēc tam piefiksēts, ka nelabprāt, bet tomēr ūdeni dod. "Vindā" pieļauj, ka šajā izvēlē ir arī ekonomisks aspekts, jo katrs grib nopelnīt.

Žurnālā "Vides Vēstis" 2016. gadā vides inženierzinātnu doktore Jana Simanovska rakstīja: "Ikvienam pudeļu ūdens videi rada krietni vairāk problēmu, turklāt ir krietni dārgāks par ūdeni no krāna. Tāpēc iesaku dzert krāna ūdeni. Naudu, kas ietaupīta, nepērkot ūdeni pudelēs, iesaku iztērēt labai pārtikai vai izglītībai." □

Priekšroka ūdenim no krāna

Lai uzzinātu cilvēku paradumus par ūdens ņemšanas vietām, talkā ņēmu gan aptauju portālā edruva.lv, gan balsošanu feisbukā. Saņemtas vairāk nekā 150 atbildes, kas, manuprāt, parāda samērā ticamu situāciju.

Abās vietnēs aptaujās cilvēki izvēlējās kādu no trim atbilžu variantiem jautājumam, kur iegūst ūdeni: pērk veikalā, ņem no avota vai krāna. Dažs izvēlējās vienu variantu, cits divus, vēl dažs norādīja visas iespējas.

Kāds norādīja: "Ja avota ūdens nav "pa rokai", tad dzeru krāna. Bet, ja arī tas ir patālu, ieskrienu veikalā, kas parasti notiek, kaut kur braucot. Cēsu krāna ūdenim nav ne vainas!" Vēl minēja, ka izvēle atkarīga no lietošanas mērķa: "Avots - lai padzertos tīru

ūdeni, bet no krāna ņemu zupām un karsto dzērienu gatavošanai."

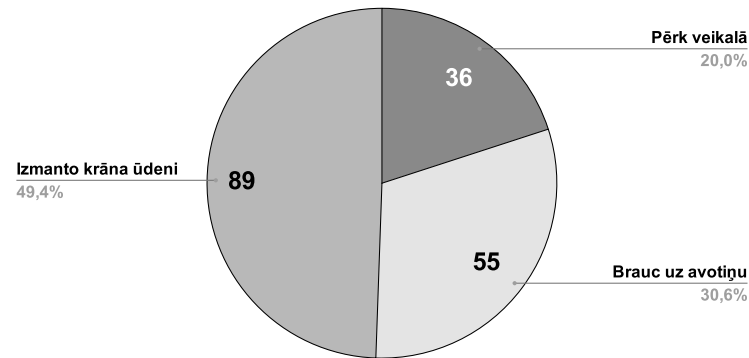
Bija arī krāna ūdens *noliedzēji*: "Vedam no avota, bet reizēs, kad gribas gāzētu un atšķirīgu ūdeni, izvēlamies Gruzijas, Lietuvas un citus minerālūdeņus."

Citi uzsvēra, ka Cēsīs krāna ūdens ir ļoti labs, vēl kāds piebilda, ka kafijas gatavošanai pērk "Venden" ūdeni, bet dzert nebaidās ne no krāna, ne avotiņa.

Vairāki norādīja, ka lieto krāna ūdeni, vispirms to ieļojot filtra krūzē. Atbildētāju vidū bija arī citu pilsētu un novadu iedzīvotāji, norādot, ka arī Priekules krāna ūdens ir ļoti labs.

Septiņi norādīja, ka ūdeni ņem no akas.

No trim piedāvātajiem variantiem visbiežāk minēts, ka izmantot krāna ūdeni, to atzīmēja 89 cilvēki. Otrajā vietā avota ūdens, kas ieguva 55 atbildes, bet trešajā vietā ar 36 atbildēm – veikalos nopērkamais fasētais ūdens. □

UZZIŅAI

Rekomendējams dzeramais ūdens patērētājam dienā vidēji ir 1,5 - 2 litri. Ja pērk fasēto ūdeni, gada laikā par to vidēji tiek samaksāti 300 – 400 eiro, vienlaikus "saražojot" aptuveni 50 kg

plastmasas atkritumu. Latvijas Ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociācija atgādina, ka katrs iedzīvotājs jau maksā par drošu un kvalitatīvu ūdens piegādi ūdensvadā – vidēji eiro par kubikmetru.

Kvalitatīvs un regulāri pārbaudīts

"Druva" devās uz uzņēmumu "Vinda", lai uzzinātu, kā tiek uzraudzīta ūdensvada ūdens kvalitāte.

Tehniskās daļas vadītāja Vija Šveice stāsta, ka ūdens kontroles kārtību nosaka Ministru kabineta noteikumi "Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība".

Ūdens apgādes uzņēmumiem kontroli veic Veselības inspekcija, ar kuru katra gada beigās tiek saskaņota kārtējā monitoringa programma, nosakot, cik vietās pilsētas tīklā jāveic kontrole, cik reizes gadā. V. Šveice stāsta, ka kontrole tiek veikta reizi ceturksnī trijās vietās. Piedevām Veselības inspekcija veic pilnu auditu reizi gadā, izvēloties, kurā vietā un kurā laikā, par ko "Vinda" iepriekš netiek informēta. Tiek pārbaudīti ļoti daudzi rādītāji, tostarp arsēns, cianīdi, dzīvsudrabs, fluorīdi, benzols, e.coli baktērija un daudzas citas.

Uzņēmuma laboratorija reizi nedēļā vairākās vietās ņem ūdens paraugus, lai kontrolētu situāciju, tāpēc par ūdens kvalitāti pilsētas ūdensvadā iedzīvotāji var būt droši.

"Kad sākas mācību gads, ņemam analīzes visās skolās, jo vasarā tur iekšējās sistēmas nedarbojas, tāpēc svarīga kontrole. Ja pamanām novirzes no normas, aicinām vairāk patecināt ūdeni, lai sistēma izskalojas. Neviena kon-

trole līdz šim nav konstatējusi kādas novirzes no normas," stāsta V. Šveice.

Uzņēmuma vadītājs Varis Ādamsons min piemēru, kas liecina par viņu atbildību pret ūdens kvalitāti: "Reiz otrajā pacēlumā radās problēmas, par ko informējām sociālajos tīklos, arī "Druvā", informējām Sanitāro inspekciju, kur darbinieki bija ļoti izbrīnīti, ka mēs paši piesakāmies. Šāds gadījums, kad pats pakalpojuma sniedzējs zvana un informē par problēmu, esot pirmo reizi. Parasti jau vispirms pienākot sūdzības no patērētājiem."

Problēmas ar ūdens kvalitāti var rasties, ja nenotiek regulāra ūdens apmaiņa, ja tas kaut kur *sastāvas*, piemēram, strupceļos, bet, lai to nepieļautu, "Vindas" speciālisti šādās vietās reizi mēnesī izskalo.

Ir gadījumi, kad cēsnieki pamana, ka ūdens garša nedaudz mainījusies, kas notiek brīžos, kad uzņēmums veic ūdens hlorēšanu. Lai arī tas it kā būtu jādara visu laiku, V. Ādamsons norāda, ka šajā vasarā ūdens tīklā netika hlorēts: "Vairākkārt spriedām, darīt to vai ne. Ņēmām analīzes, kas nerādīja novirzes no normas, kaut gan ūdens temperatūra tīklā sasniedza pat 20 grādus, kas nav labi, jo siltā ūdenī baktērijas labāk vairojas. Tomēr, vadoties pēc analīžu rezultātiem, nolēmām to nedarīt. Iespējams, turpmāk vasarās tomēr vismaz reizi nedaudz pahlorēsim, piemēram, pirms mācību gada sākuma, lai arī skolu tīkli tiek dezinficēti. Bet Latvijā tikpat kā nekur ūdeni nehlorē, izņemot Rīgu, varbūt vēl atsevišķās vietās."

■ LAIPNI LŪGTI! Sarunu festivālā "Lampa" šogad apmeklētāji varēja izmantot bezmaksas ūdens bāra pakalpojumus, dzerot pilsētas ūdensvada ūdeni, šo iespēju izmantoja aptuveni 4000 apmeklētāju. Uzņēmuma "Vinda" direktors Varis Ādamsons ir gandarīts par cilvēku pozitīvajām atsauksmēm.

Foto: NO ALBUMA

Jautāju, vai Cēsīs ir publiskas vietas, kur ikviens var padzerties ūdeni? V. Ādamsons norāda, ka pagaidām ir divas vietas – Maija parkā un Pils parkā: "Gribam dažās skolās iekārtot publiskas ūdens ņemšanas vietas, kur var padzerties vai pildīt ūdeni līdzpaņemtajās pudelēs vai savās krūzēs, glāzēs. Ir projekts par trim skolām - 1.pamatskolu, 2.pamatskolu un Pastariņa sākumskolu. Iekārtas esam pasūtījuši, tagad veicam skolu apsekošanu, lai atrastu piemērotu vietu, kur tās uzstādīt. Svarīgi, lai tā labi pieejama un lai tuvumā ir nepieciešamās

komunikācijas. Būvējot jaunu ēku, to var paredzēt un izbūvēt, bet esošajās jāmeklē iespēja visu pielāgot."

Uzņēmuma vadītājs arī norāda, ka visas Latvijas ūdensapgādes uzlabošanā ieguldīti miljoni, iz-

būvējot atdzelzotavas, uzstādot ūdens attīrīšanas, sagatavošanas iekārtas, tāpēc droši var teikt, ka visā valstī ūdens ir labs un dzerams no krāna. Ūdens tiek ņemts no pazemes, nevis virsūdeņiem, tāpēc ir drošs. Ūdens vienīgās problēmas ir dzelzs un cietība. Dzelzs gandrīz pilnībā tiek noņemta atdzelzotavā, bet ūdens mīkstināšana netiek veikta centralizēti. V. Ādamsons norāda, ka ūdens jāmīkstina tur, kur tas nepieciešams, nevis visā pilsētā, jo lielākais vairums tiek izmantots klozetpodos. Privātmājās var uzstādīt ūdens mīkstināšanu siltajam ūdenim.

Secinājums - ūdens ūdensvadā ir absolūti drošs lietošanai, tomēr cilvēki brauc uz avotiņiem vai izvēlas pērk veikalā. Salīdzinājumam var teikt, ka Cēsīs kubikmetrs ūdens maksā 85 centi +PVN. V. Šveice stāsta, ka no kubikmetra ūdens iznāk 666 pusotra litra pudeles. Tad nu katrs var izrēķināt, cik maksā pudele krāna ūdens un cik veikalā pirkta.

"Nevaram runāt par konkurenci, jo mūsu bizness nav pārdot dzeramo ūdeni. Ir sarēķināts, ka cilvēks dienā dzeršanai, ēdiena gatavošanai izlieto tikai divus litrus, kas ir nepilni divi procenti no visa patērētā ūdens mājā, dzīvoklī. Ja cilvēki nedzers krāna ūdeni, bet pērk veikalā vai vedīs no avota, mūsu biznesu tas neietekmēs," piebilst V. Ādamsons. □

Lappusi sagatavojis JĀNIS GABRĀNS

Publikācijas sagatavotas ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mērķprogrammā "Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma" atbalstīts projekts nr. Nr.2/MEDIA/18/013

Valsts reģionālās attīstības aģentūra